

Utazás régen és ma

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

5. évfolyam

Programcsomag:
Én és a világ

A modul szerzői: Wágner Éva

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	10-11 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Az utazással kapcsolatos történeti áttekintés segítségével kapjanak a gyerekek képet az utazásnak az emberi kapcsolatokban betöltött szerepéről.
A modul témái, tartalma	Témák: Természet- és társadalom-földrajzi környezetünk, lakóhelyünk Tartalom: A valóságból szerzett információk azonosítása térképi információkkal; a közvetlen földrajzi térben való eligazodáshoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmak felismerése és megnevezése térképen.
Megelőző tapasztalat	Térképismeret
Ajánlott továbbhaladási irány	Hazánk, Magyarország, Európa országai, Magyarország a honfoglalás korában
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önszabályozás: tolerancia Társas kompetenciák: együttműködés A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív-készségek: megismerési képességek fejlesztése Környezettudatos magatartás elemeinek alakítása
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz, tantárgyakhoz: Ember a természetben (a természeti környezetnek mint a világ védelemre szoruló részének értelmezése; ismerethordozók használata csoportmunkában; az ismert tér fokozatos „kitágítása”, távolságra vonatkozó becslések; a környezetet leggyakrabban szennyező anyagoknak és forrásainak azonosítása, a szennyezéshez vezető emberi tevékenységek felismerése a környezetben. Általános problémaérzékenység minden megismert területen), Földünk és környezetünk (a valóságból szerzett információk azonosítása térképi információkkal; a közvetlen földrajzi térben való eligazodáshoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmak felismerése és megnevezése térképen) Modulokhoz: Kerékpárral az iskolába; Kontinensek, országok 1., 2.; A kerék és más nagy találmányok
Támogató rendszer	Közvetlen támogató rendszer: Az 1. mellékletben leírtak és a „csoportmunkához” című könyvtárban megadott anyagok. Közvetett támogató rendszer: Csonka Csaba: <i>Árpád jöve magyar néppel</i> (38., 39., 41. o.) Signe Seiler: <i>Indiánok</i> (6., 9., 14., 26. o.) David Murdoch: <i>Észak-amerikai indiánok</i> (12., 28. o.)

Módszertani ajánlás

Az utazás témakörrel elsősorban azért foglalkozunk, hogy a gyerekek figyelmét ráirányítsuk az utazások során kialakuló emberi kapcsolatokra és konfliktusokra, azok okaira. Természetesen ehhez felhasználunk történeti, ezen belül technikatörténeti ismereteket, de ebben a modulban nem ezek alapos elsajátítása a cél. A hangsúlyt a különböző emberek és kultúrák találkozásaira, a találkozások során keletkező problémákra és azok megoldási lehetőségeire helyezzük. Ezért most különösen fontos, hogy a gyerekek olyan csoportmunkákat válasszanak a tevékenységek során, amelyek iránt érdeklődnek, amelyekben esetleg komoly előzetes tudással is rendelkeznek. A közös munka során a feldolgozott, megismert esetek elemzésével az a célunk, hogy a gyerekekben alakuljon a más kultúrák iránti tisztelet és elfogadás. Ebből a szempontból is fontosak a közös beszélgetések, a csoportokban zajló viták. Törekedjünk arra, hogy minden gyerek elmondja, megfogalmazza véleményét, és a csoportokban vitassuk meg a felmerülő ötleteket. A kultúrtörténeti vonatkozásokon túl fontosak a különböző kultúrák találkozásakor keletkező, vagy súlyosbodó környezeti problémák. Fontos lenne, hogy a gyerekek megfogalmazzák, hogy utazásaink során akár akaratlanul is súlyosan beavatkozhatunk a természeti folyamatokba, tehát a személyes felelősség kérdése itt is nagyon fontos. A témákat úgy válogattuk össze, hogy a legtöbb könyvtárban találjunk a feldolgozáshoz szükséges, és a gyerekek által élvezettel olvasható ismeretterjesztő könyvet. Ez alól egy téma a kivétel, ennek feldolgozását viszont a kérdés társadalmi aktualitása indokolja. Sajnos, a romák vándorlásairól hosszas kutatómunka ellenére sem találtunk olyan szintű, rajzos, érzékletes bemutatást, mint azt a többi témához ajánlani tudunk. A mellékletben megadott roma történettel foglalkozó anyag kijelölt fejezete alkalmas lehet a téma feldolgozására. Ne tévesszük azonban szem elől az értékelésnél, hogy annak a csoportnak, amelyik ezt a feladatot választja, valószínűleg sokkal nehezebb lesz a dolga a többiekénél.

A feldolgozás során nem törekedhetünk a téma teljes mértékű kidolgozására, irányítsuk a csoportok figyelmét a mellékletben megfogalmazott kérdésekre. Ha a gyerekeket (vagy néhány gyereket) valamelyik téma nagyon megragadná, bátorítsuk arra, hogy foglalkozzon vele szabadidejében, készítsen belőle "Mestermunkát". Ha ilyen munka elkészül, mutassuk be az osztály többi tagjának is.

Az 1/3 téma feldolgozásakor bátran támaszkodjunk az iskolai könyvtár adta lehetőségekre, vagy a gyerekek saját könyveire. A támogató rendszerben megadott könyvek alapján is megoldhatjuk a feladatot, de ezeken kívül is számtalan könyv foglalkozik a téma feldolgozásával. A munka szervezése során azonban ne hagyjuk figyelmen kívül azt, hogy most nem pusztán a történeti tények és adatok, technikatörténeti újdonságok megismeréséről van szó, hanem ezeknek az emberek életére gyakorolt hatásáról.

A modult ajánlott egymást követő három órában megszervezni. Ha erre nincs mód, akkor az első napon egy órát tartsunk meg, (így a megszakítás a csoportmunka 2/3-résznél lesz) s a második két órát a rákövetkező napon tartsuk meg. Ekkor a munka lényegében folyamatos és nincsen szükség további ráhangolásra. Lehetőséget adhatunk viszont arra, hogy az érdeklődő gyerekek szabadidejükben is foglalkozhassanak az anyaggyűjtéssel.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

A gyerekek munkáját ne értékeljük osztályozással. Az értékelés mindig az elvégzett feladathoz kötődjön, a részleteket a tanárnak szóló leírás tartalmazza. A tevékenység értékelését a záró rész jelenti, amelyben kiderül, milyen nyomokat hagytak a gyerekekben a feladatok megoldása során szerzett információk.

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

P1 – Utazunk, közlekedünk

P2 – Miért utazunk?

P3 – A közlekedés és nagy vándorlások története

P4 – Kultúrák találkozása, utazás, turizmus

P5 – Közlekedési útvonalak keresése, azonosítása térképen

P6 – Közlekedés mint veszélyforrás: balesetek, környezetszennyezés

P7 – Fantázia-játék

Diákmellékletek

D1 – Segítő kérdések

D2 – Kultúrák találkozása, utazás, turizmus

D3 – Közlekedési útvonalak keresése (munkafüzet)